

Інклюзивна компетентність фахівця: передумови, складові, завдання

Кучерак Ірина Володимирівна, кандидатка педагогічних наук,
доцентка кафедри МПО та СГД

Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Враховання індивідуального потенціалу кожного здобувача освіти, зосередження уваги на особливостях психофізичного розвитку відповідно до вікових норм та із врахуванням наявності тих чи інших порушень та унеможливлення ситуації, за якої особистість залишається поза увагою суспільства, – пріоритетні завдання розвитку сучасної системи освіти. Для реалізації означеного вагоме значення має підготовка фахівців. У цьому ракурсі особливої ваги набуває інклюзивна компетентність як складова професійної майстерності педагогічного працівника.

Теоретичні і практичні аспекти порушеної проблеми послужили предметом вивчення багатьох досліджень науковців. Поміж ними – праці таких учених, як Казачінер, Н. Фіголь, Ю. Бойчук, О. Бородіна, О. Микитюк, О. Савицька, З. Удович, І. Калініченко.

Проте, зважаючи на аналіз наукової літератури та практичні аспекти впровадження інклюзії в роботу освітніх закладів, все ще доводиться констатувати потребу у додатковому вивченню даного питання, насамперед, беручи до уваги оновлення нормативно-правового забезпечення. Означене зумовлює актуальність вивчення питання інклюзивної компетентності.

У науковій літературі інклюзивну компетентність розглядають як важливу складову професійної компетентності – інтегрованого показника теоретичної і практичної готовності фахівця до професійної діяльності, що пов'язана із навчанням і вихованням іншої людини. При цьому важливими елементами такої готовності розглядають сформованість мотиваційної сфери (потребу та мотиви у забезпеченні інклюзивного навчання), наявність практичних знань, умінь і навичок, а також здатність до саморегуляції і рефлексії професійної діяльності.

Якими є основні завдання забезпечення інклюзивної компетентності фахівця? Насамперед, це знання нормативно-правової бази впровадження інклюзії в Україні, готовність до реалізації спільної, злагодженої роботи у складі команди психолого-педагогічного супроводу, оволодіння основами знань про різноманітні порушення психофізичного розвитку (це потрібно для розуміння основних засад роботи, особливостей адаптації та модифікації індивідуальних програм та навчальних планів, принципів побудови оптимальної траєкторії індивідуального розвитку).

Забезпечення інклюзивної компетентності фахівця постає вимогою часу, тим, без чого не є можливим поступ уперед освітньої сфери загалом та інклюзивного навчання зокрема. Адже центром упровадження реформ, які так потрібні, зважаючи на зростання рівня конкуренції на ринку, підвищення вимог

до освіченості, постає особистість учителя, від рівня підготовки якого залежить успіх навчання.

Означене дослідження не охоплює усіх аспектів порушеної проблеми. Подальші наукові розвідки вбачаємо у вивчення практичних аспектів підготовки педагогічних працівників до розроблення індивідуальної програми розвитку здобувачів освіти із особливими освітніми потребами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойчук Ю. Д. Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я : монографія / Ю. Д. Бойчук, О. С. Бородіна, О. М. Микитюк ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди . Харків : ХНПУ, 2015 117 с.

2. Кучерак І.В. Інклюзивна компетентність учителя як складова педагогічної майстерності// Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій: матеріали Всеукраїнської науковопрактичної конференції (13 травня 2022 р.) / Глухівський НПУ ім. О. Довженка. Глухів, 2022. 317 с., с.156-158

3. Кучерак І.В. Інклюзивна компетентність як основа якості підготовки фахівців транспортної галузі // Інноваційні технології при підготовці фахівців транспортної галузі: електронний зб. матеріалів Всеукраїнської науковопрактичної конференції, м. Біла Церква, 30 вересня 2021 р. / за заг. ред. А.Б. Єрмоленка, І.В. Кучерак. Біла Церква: БІНПО ДЗВО УМО НАПН України, 2021. 108 с, с. 58-61

4. Кучерук О. С. Характеристика мотиваційно-ціннісного компоненту інклюзивної компетентності майбутнього вчителя //Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. 2012.№. 18.С. 20-23.